

Brev

Alle innlegg må være undertegnet med fullt navn og adresse. Innlegg på trykksigneret med fullt navn, bære uttrykksvis godtes merke eller psevdonym. GD forbeholder seg retten til å redigere innlegg. Innsendte manus returneres ikke.

E-post: debatt@gd.no
 Fax: 61 25 48 72
 Post-GD: debatt, Postboks 954,
 2604 Lillehammer

Ivar Aasens

minne

Mikkel Dobloug er ikke den første, og garantert ikke den siste, som prøver å bruke eit ståt av «en av bautane i norsk språkhistorie», sjølvaste Ivar Aasen, mot stillinga til sidemålet (= nynorsk) i skolen. Men sidemålsmotstandarane bør ikkje få lov til å forvalte Ivar Aasens minne på den måten.

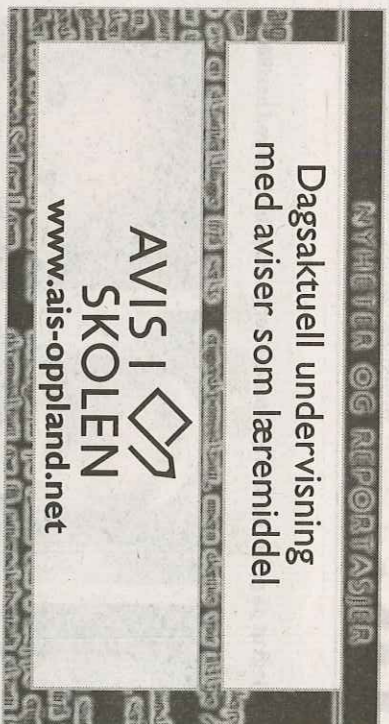
Dobloug siterer i GD 24. september setninga til Aasen: «Denne nye sprøform skulde dog aldeles ikke paabydes og paanodes; man skulde oppmuntre til dens Brug, men ellers lade Enhver bruge det Nye eller Gamle efter eget Godtbefindende.» Sjølv om Dobloug faktisk nemner årstallet då dette blei skrive, nemleg 1836, blir sitaret i neste omgang teke ut av samanhengen og brukt på dagens situasjon. Dette blir som å ta ei isolert setning ut av bibelen og bruke den overalt der den måtte passe, og påstå det er Guds ord, og at den gjeld til evig tid.

Når Dobloug i neste omgang skriv «For Aasen var ikke tvang noe alternativ i sidemålbruken», er dette så ahistorisk som det går an. Det fanst ikkje bokmål og nynorsk i 1836, og det fanst ikkje norsk hovudmål og norsk sidemål. Det fanst ikkje noko norsk skriftspråk i det heile utanom det som eventuelt blei skrive på dialekt i uformell samanheng.

Ivar Aasen, med den velfortrente statusen som ein av bautane i norsk språkhistorie, ønskte å lage eit norsk skriftspråk, og han håpa at det norske folk vil velje å ta det i bruk i staden for å skrive på språket til danskanen, som hadde styr i Noreg og påverka norsk språk i fleire hundre år. I 1830-åra var det mange som var interesserte i å komme fram til eit norsk skriftspråk. Wergheland var ein av dei viktigaste, og ein annan «bauta» i norsk språkhistorie var Knud Knudsen, som på mange måtar er bokmålens far. Men av ein eller annan grunn vel nynorsknotstandarane ikkje å bruke sitat frå han. Knudsen skreiv t.d.: «Det ene Parti søger at skabe norsk Sprog og Litteratur paa én Gang, det andet udsunderer efterhaanden, Strykke for Strykke, det spesielt Danske af Fællessproget saa længe, til de fremmede Elementer i dette er fjendede og indenlandske optagne i Stedet. Derfor bør begge Partiers Bestrebelse kun bekvæmpe det Fremmede, den fælles Fjende, og ikke hinanden indbrydes.»

Dagsaktuell undervisning med aviser som læremiddel

AVIS I SKOLEN
 www.ais-oppland.net

Høstens nyheter har kommet !!!
Skobutikk La Pierre
 Bruggata 25 Ringebu
 tlf 61 28 38 90
 www.skobutikklaPierre.no

Stor kunstbegivenhet

Det er en bragd av utstilling. Det er et selskap mellom kunstinstusjoner og det private næringslivet som har gjort det mulig. Vi håper på flere slike selskaper for å få mer verdens-kunst til museer på Lillehammer.

Løp og sei!

Det er den beste utstillingen vi har sett på museet noen gang. Det er ikke ofte vi får se så mange bilder av to av de store i verdenskunsten på nært hold. Utstillingen inneholder Munchs arbeider med motiver fra kysttjeningen i Åsgårdstrand, og Warhols bruk av Munch i sin grafikk.

Det koster mange penger å få til en slik

Camilla Bennin og Bjørn Arne Buer, Lillehammer

Munch og Warhol vegg-i-vegg

Utansidemål, inga språkleg likestilling

«Det er faktisk slik at en egen sidemålskarakter kan stå i veien for sidemålsundervisning», skriv Mikkel Dobloug i GD 24. september, og vil gå inn for at det ikkje skal vere karakter i sidemålet.

Dette er ein høgst uvanleg påstand. Om det er rett at karakterar hindrar undervisninga, bør vi vel kutte ut karakterane i alle dei andre faga også?

I dag er karakterar ei viktig side ved skulen. Å ta bort eksamen/ karakterar i skriftleg sidemål sender eit tydeleg signal til elevane og lærarar om at sidemålet er uviktig. Det er ikkje noko ein treng arbeide med.

Dobloug meiner at i staden for å lære å skrive sidemål skal ein få kjennskap til «de historiske og kulturelle faktorene knyttet til sidemålet» og arbeide med skjønn- og faglitterære tekster.

Det er å slå inn opne dører. Elevarne lærer allereie om dei historiske og kulturelle sidene ved både bokmål og nynorsk, for eksempel i emnet språkhistorie. Å lese tekster på begge språkfor-

mene er sjølvsaagt i norsk skule frå eit tidleg steg. Men lesing og kulturell kunnskap kan ikkje kome i staden for den skriftlege bruken. Ein lærer ikkje eit skriftspråk utan å skrive det. Ein må kjenne reglane, og ein må øve. I dei seinare åra har det vore gjort fleire vellykka forsøk med ny sidemålspedagogikk, bl.a. med å bruke sidemålet i eit fag i tillegg til norsk. Det er ei betre tilnærming enn å nedprioritere emnet og late som om Norge ikkje er eit språkdel-

land. ■ Alt i 1885 vart landsmålet likestilt med «vort almindelige Skrift- og Bogprog», som det står i stortingsvedtaket. Då sidemålsstilen vart innført i 1907, var det for å gjere likestillinga mellom dei norske språka reell. Viss vi ikkje lærer å skrive sidemålet, anten det er bokmål eller nynorsk, kan vi ikkje haide oppe ordninga med to likestilte skriftmål.

Det er nemleg slik at stratlege organ og verksemder skal bruke begge språka. I prinsippet skal alle tilsette meistre begge målformene. Dette kan ein ikkje krevje utan at alle har fått opplæring i det. Likestillinga foreser sidemålsopplæring. Om ein ikkje lærer begge målformene, kan det òg bli vanskeleg å flytte mellom arbeids-plassar og kommunar med ulike målformer. Det blir litt rart. Do-

bloug, viss ungdommen frå Vinstra eller Vaggå ikkje skal kunne ta seg jobb på Lillehammer eller i Oslo fordi dei ikkje har papir på at dei kan skrive bokmål.

Det er altså eit så grunnleggjande prinsipp som likestillinga mellom bokmål og nynorsk som blir sett på spel ved å fjerne sidemålet som skriftleg fag. Å fjerne sidemålskarakteren er eit langt steg på denne vegen, og vart avvist av Stortinget så seint som i 2005.

Mikkel Dobloug er venstre-mann. Det var Venstre som dreiv igjennom det såkalla jamstillingsvedtaket i 1885, mot heftige protestar frå Høgre. Venstre tok initiativ til å innføre sidemålsstilen i 1907. Begge vedtaka var viktige ledd i demokratiseringa av Norge. I lang tid var Venstre «målparter», ein pådrivar for retferd for begge dei norske språka.

Frp vil fjerne det obligatoriske sidemålet i skulen, Høgre foreslår valfritt sidemål (jf valprogramma frå 2009). Dobloug vil at Venstre skal følgje Frp og Høgre i denne saka.

Kanskje han bør studere Venstre-tradisjonen og grunnen til at dei gjelek inn for sidemålsstil, før han gjer alvor av tanken?

Turid Kleiva
 Vinstra

Å lese tekster på begge språkformene er sjølvsaagt i norsk skule frå eit tidleg steg. Men lesing og kulturell kunnskap kan ikkje kome i staden for den skriftlege bruken.

Turid Kleiva Vinstra